

Instytut Dendrologii PAN – pasja i misja

Z cyklu
„Wiadomości z Ogrodów Kórnickich”

Zakład Badań Drzew i Lasu, protoplasta dzisiejszego Instytutu Dendrologii Polskiej Akademii Nauk, powstał na podstawie zapisów Ustawy Sejmowej z 25 lipca 1925 r., a podstawie której powstała Fundacja Zakłady Kórnickie, oraz na podstawie uchwały Kuratorium Fundacji Zakłady Kórnickie z 28 kwietnia 1933 r. Swoją działalność rozpoczął 1 lipca 1933 roku w Kórniku, „małym lecz schludnym i czystym miasteczku”, jak o nim napisał dr Antoni Wróblewski (pierwszy dyrektor tejże placówki) w pierwszym zeszycie „Wiadomości z Ogrodów Kórnickich” wydanym w czerwcu 1936 r. Powstanie Zakładu Badań Drzew i Lasu możliwe było dzięki zapisom testamentu Władysława hr. Zamoyskiego (1853-1924), ostatniego właściciela dóbr kórnickich, który postanowił przekazać je Narodowi Polskiemu. Zgodnie z zapisami przywołanej ustawy, celem Fundacji Zakłady Kórnickie było „założenie i utrzymanie Zakładu Badań, tak na stokach gór, jak i na równinach, wszystkiego, co wchodzi w zakres hodowli, życia, ochrony i należytego wyzyskania wszelkiego rodzaju drzew, tak w kraju istniejących, jak zagranicznych, mogących się krajowi zdać, leśnych, ogrodowych, użytkowych, owocowych i ozdobnych, ich drewna, owoców, liści, soków”. Zakres działalności kórnickiej placówki naukowej został zdefiniowany wówczas tak, że i dzisiaj pozostaje w pełni aktualny. Czy dzisiejszy Instytut realizuje misję, jaką wytyczył mu nasz Wielki Fundator?

Instytut Dendrologii Polskiej Akademii Nauk jest wiodącą krajową placówką naukową (kategoria A wg klasyfikacji wykonanej przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych), która zajmuje się interdyscyplinarnymi badaniami z zakresu biologii roślin drzewiastych na wszystkich poziomach ich organizacji i tworzonych przez nie zbiorowisk. W Instytucie prowadzone są badania z zakresu dwóch dyscyplin naukowych: nauk biologicznych oraz nauk leśnych. Zgodnie z naszą misją, głównymi celami Instytutu są i powinny być: prowadzenie badań naukowych, których obiektem są rośliny drzewiaste oraz upowszechnianie wyników tych badań z zachowaniem najwyższych standardów.

Cele te realizowane są przez zespoły badawcze (pracownie) oraz działy pomocnicze Instytutu.

W Instytucie zatrudnionych jest obecnie 105 osób, w tym 28 pracowników nauko-

wych: 6 profesorów (w tym jeden członek korespondent PAN – prof. Jacek Oleksyn), 4 profesorów Instytutu, 16 adiunktów oraz 2 asystentów. W sprawne funkcjonowanie Instytutu swój istotny wkład wnoszą również pracownicy inżynieryjni i techniczni, Arboretum, biblioteki i archiwum, koordynacji i planowania badań oraz administracji i księgowości.

Instytut cechuje się licznymi mocnymi stronami. Należą do nich:

1) umiejętność zdobywania funduszy na badania naukowe (zarówno w zakresie

mi biologicznymi oraz naukami leśnymi, 5) otwartość pracowników na tworzenie zespołów badawczych złożonych zarówno ze specjalistów zatrudnionych w Instytucie jak i poza nim, w celu realizacji projektów badawczych oraz na rozwiązywanie problemów naukowych o charakterze interdyscyplinarnym, 6) znaczący wzrost aktywności grantowej oraz publikacyjnej stypendystów (doktorantów) Instytutu, którzy przygotowują swoje prace doktorskie pod kierunkiem pracowników Instytutu,

7) bardzo dobra baza infrastrukturalna, wynikająca z przeprowadzonych (i realizowanych obecnie) remontów, podjętych inwestycji (adaptacja nowego budynku do prac badawczych) oraz zrealizowanych zakupów niezbędnej do badań aparatury naukowej, umożliwiających poszerzenie aktywności badawczej, 8) bardzo dobrze rozwinięta współpraca z naukowcami z krajowych i zagranicznych jednostek naukowych zarówno na drodze formalnej jak i nieformalnej,

9) znaczący wzrost aktywności pracowników Instytutu w zakresie publikowania prac o charakterze popularno-naukowym, przybliżających społeczeństwu nie tylko osiągnięcia naukowe Instytutu zgodnie z realizowaną misją, ale także wskazujących nowe obszary badań, będących reakcją na potrzeby społeczeństwa opartego na wiedzy, 10) umiejętność organizowania konferencji naukowych, które cieszą się uznaniem środowiska naukowego (w latach 2013-2018 zorganizowano cztery duże krajowe konferencje tematyczne (łącznie ok. 1000 uczestników) oraz dwie międzynarodowe (150 uczestników), w których udział

brali zarówno naukowcy jak i praktycy, 11) bliska ukończeniu inwentaryzacja kolekcji dendrologicznych zgromadzonych w Arboretum Kórnickim (mającym status Pomnika Historii), co wzmacnia możliwość wykorzystania tychże udokumentowanych zasobów w badaniach naukowych, 12) wyraźny wzrost kompetencji pracowników administracji i księgowości w zakresie współpracy z badaczami w trakcie zdobywania środków finansowych na badania naukowe oraz realizacji projektów naukowych.

Poza prowadzeniem badań na wysokim poziomie oraz ich publikowaniem w najlepszych czasopismach z międzynarodowego obiegu, pracownicy Instytutu prezentują swoje dane na licznych konferencjach krajowych i zagranicznych,

Czwartek, 13 czerwca 2019 roku, godzina 10.00

Pałac Działyńskich w Poznaniu

Część I (godz. 10:00 – 11:45)

Otwarcie sesji
Dyrektor Biblioteki Kórnickiej Tomasz Jasiński

Piotr Wierchoń, Szymon Kwapiszewski
Jeszcze doskonalsze cyfrowe udostępnienie zasobów Polskiej Akademii Nauk - Biblioteki Kórnickiej. Teoria i kilka praktycznych przykładów

Aleksandra Losik-Sidorska
W magazynie schować czy digitalizować? Podsumowanie projektu

Dyskusja

12:00 Spotkanie przy kawie

Część II (godz. 12:30 – 13:45)

Edyta Bątkiewicz-Szymanowska, Magdalena Marcinkowska
Co znajdziemy na Platformie? Nowe opracowanie i nowe sposoby udostępniania zbiorów Biblioteki Kórnickiej

Kornelia Kondracka
Z pamiętnika konserwatora, czyli opowieść o tym jak daleko leży papier od Platformy cyfrowej

Dobrostawa Gucia, Joanna Lubierska
Zastosowanie Tek Dworzaczka oraz innych wielkopolskich baz osobowych w poszukiwaniach genealogicznych i regionalnych

Dyskusja

Sesja podsumowująca wyniki realizacji projektu „Cyfrowe udostępnianie zasobów Polskiej Akademii Nauk – Biblioteki Kórnickiej”.

Fundusze
Europejskie
Polska Cyfrowa

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

opracowują ekspertyzy na zlecenia podmiotów zewnętrznych, wykonują recenzje manuskryptów publikacji naukowych dla redakcji czasopism z całego świata, recenzje prac doktorskich oraz osiągnięć osób ubiegających się o stopień doktora habilitowanego czy też tytuł profesora. Pod kierunkiem naszych pracowników przygotowywane są prace licencjackie, inżynierskie i magisterskie, a także doktorskie. Instytut posiada prawo do nadawania stopnia doktora z zakresu nauk biologicznych.

Wizytówką Instytutu jest oczywiście Arboretum (znane jako Arboretum Kórnickie), które posiada status ogrodu botanicznego, a także status Pomnika Historii nadany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. W Arboretum zgromadzona jest kolekcja roślin drzewiastych należąca do największych i najstarszych w Europie, stale przez Instytut poszerzana. To jednak nie tylko miejsce prowadzenia badań, ale i prężnie prowadzonej działalności turystycznej i popularyzującej wiedzę. O znaczeniu społecznym tego obiektu może świadczyć chociażby to, iż w ubiegłym roku odwiedziły je ponad 92 tysiące osób, korzystając także z oferty edukacyjnej, licznych koncertów (współorganizowanych przez Fundację Zakłady Kórnickie oraz Urząd Miasta i Gminy Kórnik) czy wystaw. Obiekt ten i prowadzona w nim działalność Instytutu niesie wymierne i wielorakie korzyści dla Kórnika.

Ważnymi zasobami Instytutu są także zbiory biblioteczne (nasza biblioteka dysponuje blisko 80 tysiącami książek i czasopism) oraz zielnik, w którym zdeponowano ponad 53 tysiące arkuszy roślin drzewiastych. Warto wspomnieć, iż wiele książek i czasopism, w tym bardzo rzadkich, oraz arkusze zielnikowe zgromadzone w Instytucie są obecnie digitalizowane w ramach projektu pt. Otwarte Zasoby Naukowych, dzięki czemu dostęp do nich będzie możliwy z domowego komputera. Nasza wiedza pogłębia się i poszerza dzięki badaniom naukowym, których wyniki po ich opublikowaniu stają się dobrem publicznym. Naukowcy, będący ekspertami w określonej dziedzinie wiedzy, poszukują w niej luk, zadają pytania i odpowiadają na nie korzystając z mniej lub bardziej wyrafinowanego zestawu narzędzi. Dobry naukowiec cechuje się wnikliwością postrzegania i rozróżniania obiektów czy zjawisk na pozór identycznych, ma zdolność kojarzenia często na pierwszy rzut oka niezwiązanych ze sobą faktów, a ponadto charakteryzuje się zdolnością do krytycznego myślenia. Do należytego wykonywania tego zawodu trzeba mieć talent i z zamiłowaniem go rozwijać, a ponadto motywację wewnętrzną i wrodzoną ciekawość natury rzeczy. Ta „wytwarzana” przez naukowców specjalistyczna wiedza ma olbrzymie znaczenie społeczne.

Kórnik bez wątpienia ma kilka wizytówek. Jedną z najważniejszych jest właśnie Instytut Dendrologii Polskiej Akademii Nauk, położony na terenie wspomnianych wcześniej dawnych „Ogrodów Kórnickich”, które są jego integralną częścią. Instytut Dendrologii jest z kolei częścią Kórnika, rozpoznawaną nie tylko w kraju, ale i za jego granicami. Długa i piękna historia Instytutu powoduje, iż w jego murach dokonały się liczne odkrycia, mniej lub bardziej spektakularne, rozwikłano także wiele dendrologicznych tajemnic, ale i postawiono wiele nowych pytań. Mam nadzieję, że Tytus hr. Działyński oraz jego syn – Jan hr. Działyński, założyciele kórnickich kolekcji roślin drzewiastych, jak i Władysław hr. Zamoyski – wizjoner i nasz Mecenat, patrząc na dzisiejszy Instytut mieliby poczucie dobrze zrealizowanych zamierzeń, jakie im przyświecały i właściwego wykorzystania spuścizny, jaką nam pozostawili. Warto zająć do „Ogrodów Kórnickich” i posłuchać o czym szumią drzewa, a także czym się zajmowali i zajmują kórniccy badacze, dlatego zapraszamy do zapoznania się z cyklem artykułów, jakie zamierzamy zamieszczać na łamach „Kórniczanina” w kolejnych jego wydaniach. Wsłuchajmy się w wiadomości z „Ogrodów Kórnickich”...

♦ Andrzej M. Jagodziński
dyrektor Instytutu Dendrologii PAN